HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קטן ואנפיליא. קילנ״ן של בגד לאו חליצה כלל דאיש וגעל כתובים בפרשה ואם לא יחפוץ האיש וגו׳ [ט]: **חוץ מן האחרון.** דלמומרא אמרינן יש ברירה ופסולה לכהונה אבל אינך כולהו אפי׳ ריח הגט אין בהם ולא דמו למגורשת מאישה ולא התירה לכל אדם דהיא לההוא מילתא מיהא לשמו ולשמה נכתב: **אפילו אחרון אינו פוסל.** דאין ברירה: **לקוחות הן.** דאין ברירה דאיכא למיחש חלק שנטל זה היה ראוי לאחיו והחליפו והיינו לקיחה וחוזר ביובל לתחילתו משום מצות יובל והדר שקליה כדמעיקרא: **דלחומרא.** מחזירין חומרא היא ואי נמי הוה מספקא ליה אזיל לחומרא אבל אינו פוסל קולא הוא ואי לאו דפשיטא דאין ברירה לא אזיל לקולא: **אי נמי דאחילה.** כשם שמתחילה היתה בלא חלוקה לאיש [י] אחד כך יחזור ביובל לאיש אחד וטעמא לאו משום דאין ברירה הוא: **לאיזו שתלא בפתח תחילה.** יהא הגט לשמה ושמותיהם היו שוין: **מהו.** יש ברירה או אין ברירה: **על מי שיעלה מכם.** יהא נמנה עליו ואני מקנה לו חלקו בשעת שחיטה: **כיון שנכנס ראשון.** לאחר שחיטה ראשו ורובו: **זכה בחלקו.** דאמרינן יש ברירה דמשעת שחיטה היה זה ראוי לך וגשחט פסח זה עליו ומזכה את אחיו עמו לימנות בחלקו ולקמיה מוקי לה שפיר: **אמר רבי יוחנן כדי לזרזן במצות.** אביהן המנה את כולן עליו משעת שחיטה והא דקאמר על מי שיעלה ראשון לזרזינהו אתא כלומר גראה איזה הוא ראשון ולא הודיעם מה בלבו: **שפיר.** משום הכי מזכה את אחיו עמו: **נמנין.** הרוצה לימנות: **ומושכין את ידיהן.** מי שהיה נמנה ורוצה לימשך ולהמנות על אחר מושך ידיו הימנו: **עד שישחט.** אבל לאחר שחיטה לא נמנין ולא נמשכין דכתיב ואם יתעטר הבית [יא] אם באו להמעטר ולהמשך ממנו מהיות משה בחיותו של שה יתמעטו: **תניא נמי הכי.** דלא נתכוין אלא לזרזן ומיהו כולהו אמנינהו: **וכנים שפנים.** ולא קתני ונמצאו בנות זוכות בפסח וכנים לא זכו: **אמר אביי קבעי מיניה.** אתמוהי מתמה אביי ברב יהודה ורב אושעיא קבעי מיניה לאיזו שתלא בפתח תחילה דתלה [יב] (זה) המתנה בדעת אחרים וקפשיט ליה לאיזו שארלה דהיינו תולה בדעת עצמו דילמא תולה בדעת עצמו לית לן ברירה דמדלתתי בריש גילה בדעתו שהיה פוסח על שתי סעיפים וליכא למימר הובר דמעיקרא דעתיה להאי אבל זה שתלה באחרים גמר בדעתיה מעיקרא לאיזו שתלא: **מבין הכותים.** קודם גזירה ואין לו כלי להפרישם תרומות ומעשרות בהן והוא צריך לשתות. וכותים גירי אמת משיב להו ואין ארץ ישראל נפקעת מקדושתה על ידיהם והן חשודין על המעשרות ועל התרומה ולא כעמי הארץ שרובן מעשרין וכולן מפרישין תרומה אבל כותים חשודין על הכל והלוקח מהן צריך לעשר ולאי: **שני לוגין.** מתוך מאה: **הרי הן תרומה.** בתוכו:

ומיחל

חשיב להו גזל דהוי ממון שאין לו תובעים דהא עמי הארץ נמי לא נחשדו על הגזל ונחשדו על המעשר ועוד דכל זמן שלא הופרש אינו דומה להו גזל שעדיין לא נתחייב ליתן לכהן וללוי ועוד סומכין כותים אהא דדרשינן בב״מ (דף פח:) [יא] ואכלת ולא מוכר:

ומיחל

קטן ואנפיליא פסולות ואין פוסלות. ולא״ת שמואל ובני מערבא דמאי פליגי בקטן הא פלוגתא דר״מ ורבנן בסוף האשה רבה (יבמות דף לו.) דתניא עשו ביאת בן ט׳ כמאמר בגדול ור״מ אומר עשו חליצת בן ט׳ כגון בגדול אבל לרבנן ביאה אין חליצה לא ובפרק מצות חליצה (דף קה:) אמתניתין דהחולצת מן הקטן חליצתה פסולה אמר יג שמואל זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים אין חליצת קטן כלום ואומר ר״י דהכא [א] פליגי בלשון המשנה [ב] דשמואל משמע ליה הלשון חליצתה פסולה ופוסלת ואתיא מתניתין כרבי מאיר ולא משום דס״ל כר״מ ובני מערבא משמע להו שפיר פסולה ואינה פוסלת ואתיא כרבנן: **ואי אשמעינן שדה משום דלחומרא.** ואם תאמר לקולא נמי שמעינן ליה דאין ברירה בפרק בתרא דבכורות (דף טו:) גבי מעשר בהמה דקאמר אפילו חלקו היורשין תשעה כנגד תשעה עשרה כנגד עשרה אין אומרים זהו חלקו המגיעו וי״ל דמ״מ לא שמעינן גט מינה דלאמר התם דאי אתמר בהא בהא קאמר רבי יוחנן דומיא דבנך מה בנך ברור לך אף נאנך ברור לך: **אי אמרת בשלמא דאמנינהו מעיקרא שפיר.** מימה דנדרים משמע דאיירי בלא אמנינהו דשה לבית אבות אלו דאורייתא ואין צריך שום מינוי דקאמר בפ׳ אין בין המודר (נדרים דף לו.) ואי אמרת שה לבית אבות דאורייתא אבשרא קאי ומזכה להון ואלא למה אמר להון אבוהון כדי לזרזן במצות וי״ל דסוגיא דהכא אייריי אי אמרינן שה לבית אבות דאורייתא: **והדר מותיב ליה תולה בדעת אחרים.** על זה אינה תמיהה [ג] דשפיר מותיב למאי דפשיט ליה: **הלוקח יין מבין הכותים.** ברייתא היא [ד] דבמשנה דפ״ז דדמאי (מ״ד) לא תני אלא מילתא דר״מ לחודה ואע״ג דר״מ גזר על יין בפ״ק דחולין (דף ו.) זאת נשנית קודם גזירה ורבי יוסי ורבי שמעון אף ע״ג דסבירא להו במנחות בפרק ר׳ ישמעאל (דף סו:) דכותים גרי אריות הן יד דאמר תורמין משל עובדי כוכבים על של כותים מ״מ כיון שפורשים מע״ז יותר משאר עובדי כוכבים ומחזיקין בתורה שבכתב וגם אלהיהם אינם עובדים כמו שהיו עושים בבית ראשון לכהי כשגזרו על יין של עובדי כוכבים לא גזרו על של כותים אע״פ שגזרו על פיתם על יינם לא גזרו אי נמי הכא במטהר [ה] יינם [ו]: **עשרה** מעשר ראשון בו׳. לאו דוקא עשרה ותשעה דכשהסיר שני לוגין לתרומה גדולה פשו לה מאה נכי תרתי ויש מפרשים דאין המעשר מתמעט משום תרומה גדולה כיון דחטה אחת פוטרת את הכרי [ז]: **שני** לוגין שאני עתיד להפריש. [ח] כותים אפילו תרומה גדולה לא מפרשי דאף ע״ג דבפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז:) אמר הני כותאי עשורי מעשרי כראוי דבמאי דכתיב באורייתא מיזהר זהירי ה״מ כשעושין לאכול לעצמן ואפי׳ מעשר ראשון מפרישין אבל למכור [ט] אין מפרישין כלל דלא קפדי אלפני עור [י] אע״ג דאין חשודין על גזל לא

א) לקמן מח. ב״ק סט: ביצה לז: בכורות נב: מז. ב) [בעל כ. וש״נ], ג) עי׳ ברש״ש שסוכר שהגירסא ע״פ רש״י הוא כתחילת מרן ישראל אבל הריטב״א חולק וסובר שלפי רש״י ל״ג כתחילת מרן ישראל, ד) פסחים פט. נדרים לו., ה) בכמ״ש אמנינהו מעיקרא, ו) יומא מט: פסחים [פ:] פט., ז) [עי׳ פסחים פט. נדרים לו.], ח) [לקמן כח.] חולין יד. ב״ק סט: סוכה כג: דמאי פ״ז מ״ד יומא נה: עירובין לו: מעילה כב. [תוספתא דדמאי פ״מ], ט) [דבריהם כה], י) הרשב״א מביא בשם רש״י שנוהגים לאיש אחד לאברהם אבינו, ועי׳ ריטב״א, יא) [שמות יב], יב) [רש״ל מ״ז], יג) [לפנינו הגי׳ אמר רב יהודה אמר רב], יד) נראה שג״ל דאמרי. (מראה כהן),

מוסף רש״י

האחים שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל. ולא אמרינן הוכרר הדבר שזה חלק המגיע לכל אחד, וירושה לא קאמר דמיהדר, אלא אמרינן חלקו של זה היה ראוי לזה והחליפו והרי הוא כמתנה וחוזרין ומחליפין ביובל (ב״ק סט: וכנ״ל ביצה לז:) וחוזרין וחולקין (בכורות נב:). **על מי שיעלה מכם ראשון.** משמע שאינו ממנה עליו אלא הראשון (פסחים פט.). ומזכה את אחיו עמו. בגמרא מפרש היכי מתמנו, ומתרץ דלמנינהו אבוהון מעיקרא וכדי לזרזן קאמר, שחלרו כל אחד להיות ראשון ויהיה הוא ראשון לאחיו שיכנו על ידו וכך הודיעם (פסחים פט.). **נמנין.** על הפסח מי שרוצה לימנות, ומושך ידיו ממנו מי שרוצה לימשך, עד שישחט (יומא מט:) הבא לימנות עליו ימנה והרוצה למשך ידיו ממנו, שכבר נמנה עליו, מושך (פסחים ס:). **הלוקח יין מבין הכותים.** בערב שבת בין השמשות כדתניא בתוספתא (דמאי פ״ז) וקדש עליו היום ואין לו מה לשתות בשבת ואין לו פנאי להפרישם (ב״ק סט:) אז אין עמו כלים טהורים להפרישם לתוכן תרומה ומעשר (סוכה כג:) ופתם כותים לא מפרשי תרומה (עירובין לו:) ואשמעינן הכי דכותים חשודי אתרומה דלקתני שני לוגין אשני עתיד להפרישם כו׳ (חולין יד.). **הרי הן תרומה.** גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשתייר מאה מדות, מפרישים עשרה למעשר ראשון ונשאיריו תשעים מדות ומפרישים מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.).

עין משפט נר מצוה

ח א מיי׳ פ״ג מהלכות גירושין הל׳ ח ב ג ד וס״ע שם ה״ח סמג עשין נא ולאוין קכג טור ש״ע אה״ע סי׳ קז סעיף ג: **ט ב** מיי׳ פי״ח מהלכות שמטה ויובל הל׳ כ: **י** ג מיי׳ פ״ג מהלכות גירושין הל׳ ד טוש״ע אה״ע סי׳ קלא סעי׳ ד: **יא ד** מיי׳ פ״ב מהלכות קרבן פסח הל׳ יד:

לעזי רש״י

קלצו״ן. נעלי בד.

מוסף תוספות

א. לא פליגי בסברת עצמן אלא וכו׳. תוס׳ הרא״ש. ב. דפרק מצות חליצה (קד.). תוס׳ יומא לו. ד״ה ר״מ. ג. [לאביי. רשב״ם. ד. דמיתניא בה פלוגתא דר׳ יהודה ור׳ יוסי ור״ש. תוס׳ הרא״ש. ה. ישראל. תוס׳ עירובין לו: ד״ה דמנן. ו. של כותים. תוס׳ הרא״ש. ז. אפי׳ כשמרבה בתרומה וגם זה לא יתכן כלל. תוס׳ סוכה כג: ד״ה עשרה ועי׳ תוס׳ הרא״ש. ח. אע״פ שעמי הארץ לא נחשדו על התרומה כדאיתא בסוטה. תוס׳ הרא״ש. ט. אפי׳ תרומה גדולה. תוס׳ הרא״ש. י. דדרשי קרא כפשטיה. תוס׳ הרא״ש. יא. עשר תעשר. תוס׳ הרא״ש.

פסקי רי״ד

וזעירי אמר כולן אינן פוסלין חוץ מן האחרון ור׳ יוחנן אמר אפילו אחרון נמי אינו פוסל אישתכח השתא דבראשון כ״ע לא פליגי דלא פוסל חוץ משמואל דאמר ראשון נמי פוסל ובטל במיעוטו והלכה כרבים וכ״ש דרב פליג עילויה וקי״ל הלכה כרב באיסורי ובאחרון כ״ע לא פליגי דפוסל חוץ מר׳ יוחנן דאמר אינו פוסל ובטל במיעוטו דהיכי אמרינן אין ברירה הני מילי לקולא להתירה לעולם אבל לחומרא לאוסרה לכהונה אמרינן יש ברירה. ובאמצעיתא רב ושמואל אמרי פוסלין וזעירי ורב אסי ור׳ יוחנן אמרי דאין פוסלין וקי״ל כל רב ושמואל ור׳ יוחנן הלכ׳ כר׳ יוחנן וכ״ש הכא דקיימי זעירי ור׳ אסי כותיה נמצא שכולן אינן פוסלים בכהונה חוץ מן האחרון. ומתני׳ ר׳ אלעזר היא דבעיא כתיבה לשמה: